

УДК 002.2

ОСОБЛИВОСТІ ШРИФТОВОГО ДИЗАЙНУ ДРУКОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ

В. ЖИТКОВСЬКА

Хмельницький національний університет

Друковане видання завжди відіграло важливу роль у житті суспільства. На сприйняття змісту книг, газет чи журналів значною мірою впливають візуальні чинники, що формуються під час перетворення авторського твору в твір друку [1].

Протягом багатьох століть вигляд друкованих видань мінявся кардинально. Від вирубок у кам'яних брилах до сучасних книг, журналів і т. д. на гладенькому папері. Оформлення друкованої продукції відрізнялось шрифтами, компонуванням текстових блоків, оформленням заголовків, розділенням головного та другорядного, ілюстративним оформленням. Перші книги містили велику кількість ілюстрацій, широко використовували орнаментальне оздоблення та візерунки як в оформленні так і в самих шрифтах [2]. Сучасна друкована продукція зазвичай виконується в більш мінімалістичному стилі, проте нерідко зустрічаються винятки. Головне для друкованого твору, будь то художня книга чи науковий посібник — це використання читабельного розміру та гарнітури шрифтів. Оформлення не повинне відволікати від головного на обкладинці, тому. Варто зауважити, що саме шрифтовий дизайн видання часто впливає на те, наскільки успішними будуть продажі тієї чи іншої друкованої продукції [3].

Питання оформлення книги в усі часи привертало увагу науковців та художників-редакторів (П. Гіленсон, С. Добкін, Б. Валуєнко, І. Баренбаум, Н. Гончарова, Ю. Герчук, І. Бутич) [1]. Серед сучасних дослідників художньо-технічного оформлення друкованих видань слід зазначити М. Тимошика, В. Саву, С. Ярему. Проте, незважаючи на чисельні дослідження попередників, досі ніхто не запропонував універсальну формулу, яка допомогла б авторам друкованих видань правильно застосовувати шрифтовий дизайн [1].

Для того, щоб правильно використовувати шрифтовий дизайн в друкованих виробках, треба розуміти, що це таке, і де може бути використане взагалі.

Шрифтовий дизайн – це система оформлення, набору і верстки друкованого видання в цілому, або його елементів.

Верстка – це процес формування книжкових, журнальних та газетних сторінок заданого формату з різних видів текстів та ілюстративного матеріалу. Це формування відбувається згідно із заздалегідь затвердженим макетом видання і є складовою частиною додрукарського процесу. Це один з основних процесів поліграфічного виробництва, в результаті якого друковане видання набуває завершеного вигляду.

До елементів друкованої продукції, для яких можна застосувати шрифтовий дизайн, відносяться:

– Обкладинка. Це важлива складова книги, що слугує покриттям книжкового блока, виготовлена з паперу, що покликана виконувати кілька функцій: скріплювальну, захисну, художню та інформаційну. Вона являє собою художнє рішення покриття книги, в якому укладено книжковий блок.

Рішення обкладинки повинно бути умовно-декоративним, ясным, надавати книзі гарний зовнішній вигляд, але в той же час давати точну характеристику книги, розкривати її основний зміст, стиль і образний лад. На обкладинці повинні міститися шрифтові елементи, що відображають основні заголовкові дані. Обкладинка буває твердою, м'якою та інтегральною.

– Суперобкладинка – надягається на палітурку або основну обкладинку, що приклеєна до книжкового блока, і тримається за допомогою клапанів – широких відворотів, що загинаються на внутрішній бік передньої і задньої стінок палітурки або основної обкладинки. Вона також може містити шрифтові елементи, які зазвичай дублюють інформацію, подану на основній обкладинці.

– Форзац та нахзац. Форзац – це складений навпіл аркуш паперу або конструкція з двох аркушів, що з'єднані смужкою тканини, що скріплює перший зошит книжкового блока з лицьовою сторінкою палітурки. Нахзац скріплює книжковий блок із задньою стороною палітурки, тобто це задній форзац. Зазвичай форзац і нахзац роблять однаковими, але немає нічого поганого в тому, щоб вони відрізнялися. Інформаційні шрифтові блоки на них розміщують за бажанням [2].

Підбір шрифтів у відповідності до змісту друкованого видання, побажань автора, а також естетичних складових відбувається в процесі верстки.

Наповнення друкованої продукції зазвичай містить кілька видів текстових блоків, кожен з яких має різні цілі, задачі і функції, а отже для кожного з них може використовуватися різний підхід в оформленні. Основний текст, який використовується для викладення 80-95% інформації в залежності від виду друкованої продукції, мусить бути чітким і легким для сприйняття. Тоді як шрифтові елементи, що розміщуються на обкладинці твору, а також поодинокі художні вставки, допускають і навіть заохочують використання незвичайних і самобутніх шрифтових композицій, оригінальних буквиць тощо.

Під час верстки важливо приділити достатньо уваги деталям, щоб отримати бажаний результат. Обкладинка друкованого видання має бути пов'язана з його змістом: ви не можете використати обкладинку з кошеним, якщо ваша історія стосується собак. Також потрібно бути якомога чіткішим і зрозумілішим, висловлюючи свої думки. Існує вірогідність, що комплексна та складна обкладинка не припаде читачам до душі, і вони нададуть перевагу більш простим і цікавим обкладинкам інших друкованих видань.

Варто зазначити, що шрифтове оформлення також має бути організованим, що означає упорядкованість розміщення частин композиції, яка допомагає читачеві розібратися, де головне, а де другорядне, зрозуміти логіку поєднання чи протиставлення частин.

Спеціальні ефекти, які можна застосувати до шрифтового оформлення обкладинки друкованого видання:

- падаючі тіні;
- об'ємні букви;
- поворот тексту (поворот на невеликий кут вносить в композицію елемент динаміки, а поворот на 90 градусів дозволяє ввести в макет вертикаль);
- текстурування або розміщення зображення усередині тексту (при цьому розмір символів повинен бути достатньо великий);
- досить популярними залишаються прийоми вибору різного розміру для символів в одному слові, а також змішання і поворот букв відносно один

одного («випадають» і «стрибають» літери), розташування тексту по кривій і різного роду спотворення [3].

Також для успішної реалізації шрифтового оформлення важливо вміти оперувати загальними художніми прийомами, а також вивчити і використовувати закони композиції, її принципи, а також композиційні засоби та елементи:

– стильова єдність усіх елементів. Арсенал засобів оформлення дуже різноманітний, тому дизайнери постійно стикаються з проблемою їх відбору. З текстових і заголовних шрифтів, форматів набору, лінійок, пробілів, відбивок треба відібрати найнеобхідніші для втілення композиційного задуму;

– цілісність композиції – це внутрішня єдність, яка виникає завдяки підпорядкуванню її частин. Вона вирізняється такими якостями, як організованість, гармонійність та образність;

– найчастіше використовують такі засоби композиції: пропорція, контраст, симетрія, рівновага тощо. Вони діють не ізольовано, а разом, проникаючи одне в одне. Треба враховувати, що засоби гармонізації особливо виявляються у кожному виді мистецтва на основі внутрішніх законів його існування, матеріалів і мови;

– надзвичайно важливо, щоби зовнішній вигляд шрифту відповідав наповненню книги, адже красивих шрифтів є безліч, і шрифтові композиції можна вигадати будь-якого стилю і характеру, проте відповідність між змістом і оформленням має бути присутня в будь-якому випадку;

– вкрай не рекомендують застосовувати в будь-яких шрифтових композиціях більше трьох різних шрифтів. Це розсіює увагу споживача і відштовхує потенційного покупця. Тим не менш, застосування різних гарнітур одного шрифту в межах розумного вітається [2].

Книжкова обкладинка може комунікувати із читачами за допомогою форми, змісту, кольору, текстури та шрифту. Представлені відомості здатні забезпечити високі результати в шрифтовому оформленні друкованої продукції, а також у виготовленні, просуванні та популяризації друкованих видань.

Література

1. Дизайн книжкової обкладинки [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: /https://revolution.allbest.ru/journalism/00489546_0.html/ (Дата звернення: 03.11.2022).

2. Лосева В. О. РОЗРОБКА ДИЗАЙН-ПРОЕКТУ ГРАФІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА «ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН ТА РЕКЛАМА» [Електронний ресурс] / В. О. Лосева. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: /<http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/11207/1/Loseva%20druk.pdf>/ (Дата звернення: 05.11.2022).

3. Кравчук Г. Т. Комп'ютерна верстка [Електронний ресурс] / Г. Т. Кравчук. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: /<https://sites.google.com/view/distance-informatics-10/%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BB%D1%8C-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%B4%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D0%B9%D0%BD/%D0%B4%D0%B8%D0%B7%D0%B0%D0%B9%D0%BD-%D1%83-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%97/%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA-29/> (Дата звернення: 05.11.2022).

